A

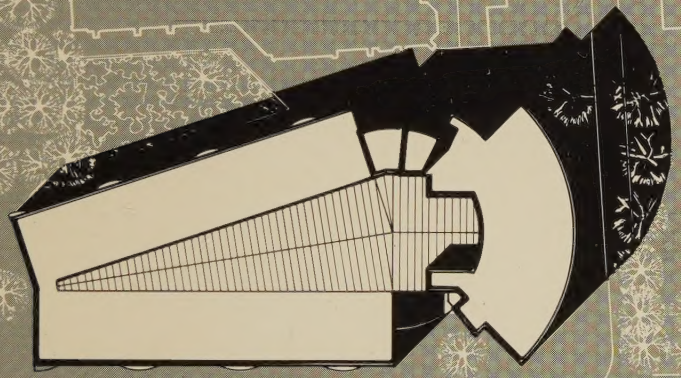

IN HET OUDE NOORDEN

zelfstandig

VERZORGD WONEN

N

N BUITENGEWOON GEBOUW VOOR OUDEREN

B

1493

IN HET OUDE NOORDEN

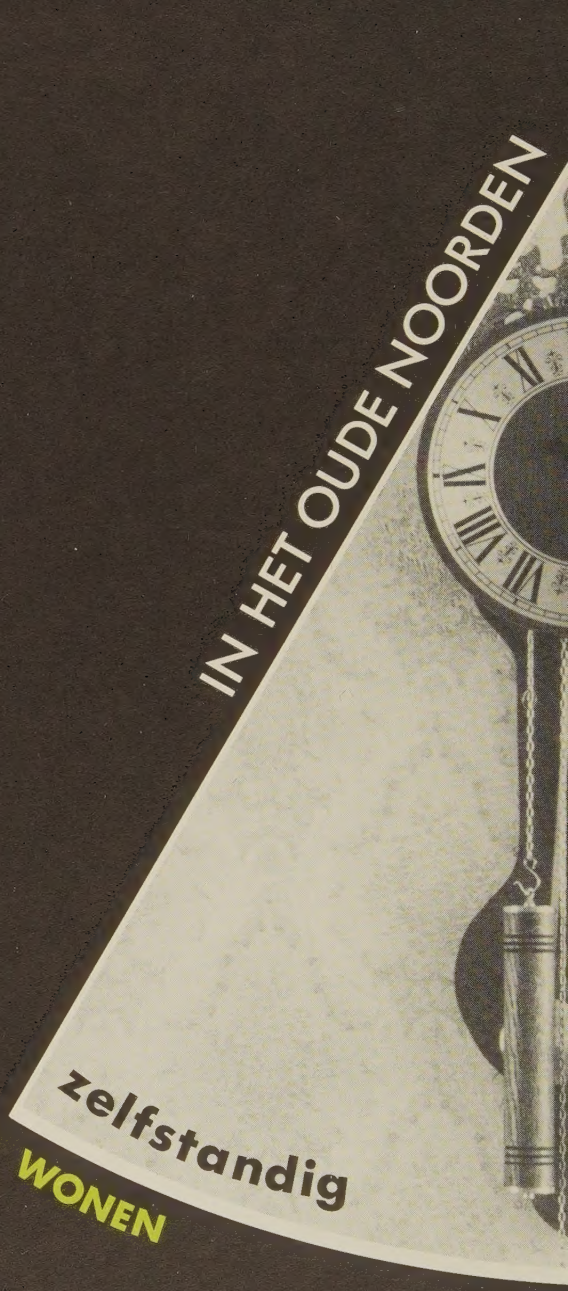

zelfstandig

VERZORGD WONEN

EEN BUITENGEWOON GEBOUW VOOR OUDEREN

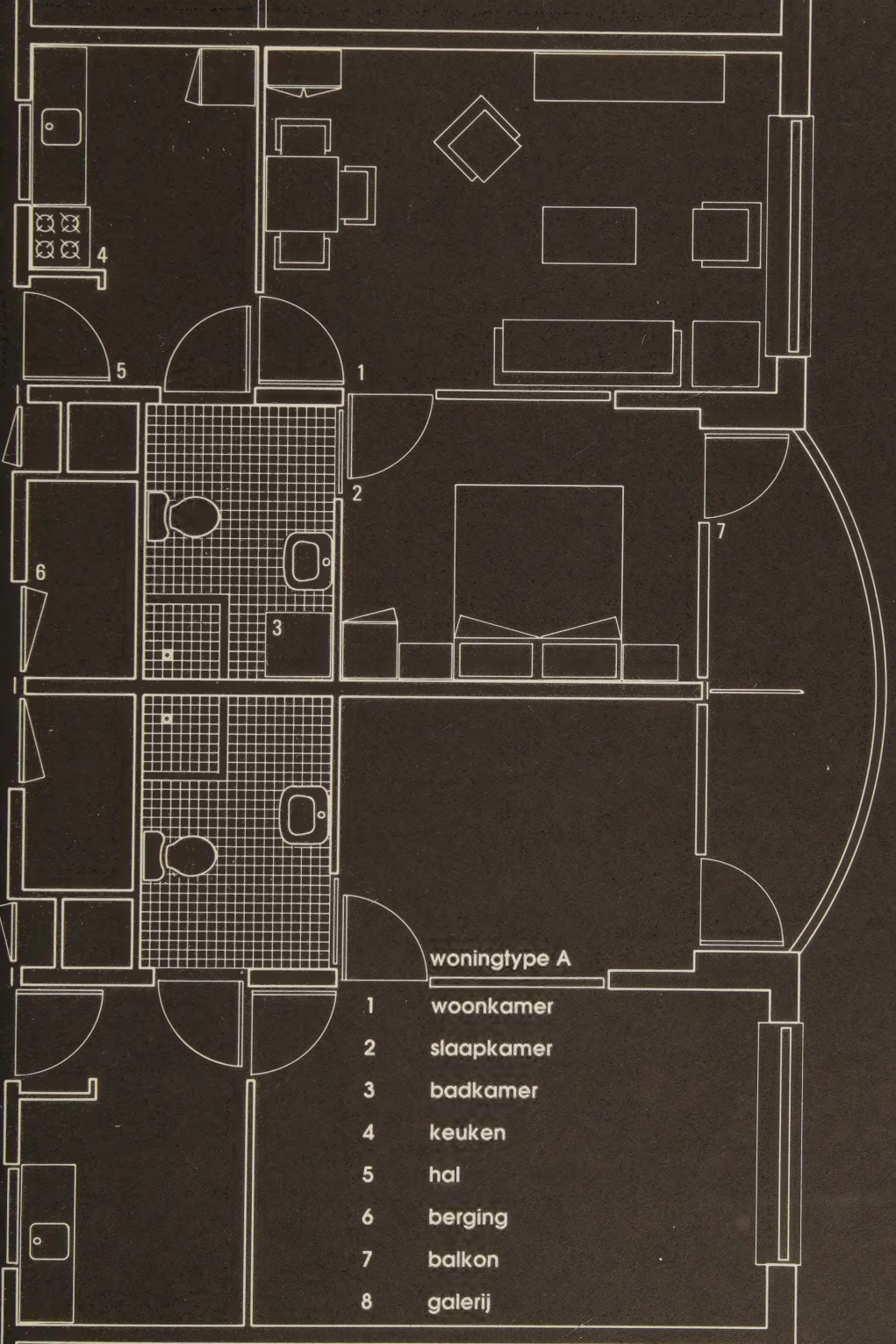

VOORAF

De Rotterdamse stadsvernieuwingswijk het Oude Noorden heeft sinds de zomer van 1988 een bijzondere woonvorm voor ouderen. Daar ligt een nieuw idee aan ten grondslag: Zelfstandig Verzorgd Wonen. Dit idee is op initiatief van een actieve groep ouderen uit het Oude Noorden, met een grote eigen inbreng, ontwikkeld. En nu staat het gebouw er, met 79 woningwetwoningen, extra ruimtes voor de bewoners en een aantal afspraken, dat moet leiden tot een optimale samenwerking tussen exploitant, thuishulp en wijkverpleging. Al deze extra's moeten ervoor zorgen dat ouderen in hun eigen wijk zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

In Rotterdam is de opzet van Zelfstandig Verzorgd Wonen een experiment. Daarom is er door de gemeente extra geld ingestoken. Bij gebleken succes kan een dergelijke woonvorm met extra dienstverlening nog op vele plaatsen herhaald worden. Er blijkt veel belangstelling te bestaan voor het idee van Zelfstandig Verzorgd Wonen. Dat is de reden om de ervaringen uit het Oude Noorden voor een groter publiek toegankelijk te maken. Gekozen is voor een tentoonstellingsproject dat bestaat uit een drietal onderdelen: een videoprogramma, een brochure en een vouwblad.

Deze brochure laat in enkele korte hoofdstukken zien hoe het idee van Zelfstandig Verzorgd Wonen is ontstaan. De brochure gaat uitgebreid in op het opdrachtgeverschap, de ontwerpuitgangspunten en de uiteindelijke vorm van het gebouw. Verder is er informatie over de afspraken die tussen de verschillende dienstverlenende instellingen zijn gemaakt.

VOORGESCHIEDENIS

Nederland is aan het vergrijzen. Het aantal ouderen - en onder hen vooral de 80+ers - neemt met rasse schreden toe. Tegelijkertijd, maar toch los van elkaar, tekenen zich twee ontwikkelingen af.
Ten eerste is er sprake van een verandering in het beleid. Na de Tweede Wereldoorlog zijn op grote schaal serviceflats, verzorgingstehuizen en verpleeghuizen gebouwd. Hoewel het aantal ouderen zowel absoluut als relatief zal blijven toenemen, kunnen financieel niet langer de lasten voor een verder uitbreiding van het aantal van deze huizen opgebracht worden. Met name verzorgings- en verpleegplaatsen zijn erg kostbaar. Vanaf het midden van de tachtiger jaren is de koers van de overheid daarom verlegd: minder renovatie en nieuwbouw en meer prikkels om ouderen langer zelfstandig te laten blijven wonen. In dezelfde tijd werd het ouderenbeleid van de rijksoverheid overgedragen naar de vier grote steden, waaronder Rotterdam, en de 12 provincies. Op dit lagere overheidsniveau zullen plannen ontwikkeld moeten worden om in te spelen op deze trends.
Daarnaast is er op dit moment een generatie ouderen die weet wat zij wil. Ouderen zijn bij hun pensionering fysiek en mentaal minder versleten dan in het verleden het geval was. De relatief jonge ouderen hebben een betere scholing gehad en geven sneller uiting aan hun eigen wensen. Met de invoering van de pensioenen beschikken ouderen soms over iets meer financiële armslag.
Beide ontwikkelingen, zowel bij de overheid als bij de ouderen, leiden enerzijds tot een beleid om ouderen te stimuleren langer zelfstandig te blijven wonen en anderzijds tot de wens van de ouderen zelf om in staat gesteld te worden langer zelfstandig te kunnen blijven leven.
Dezelfde ontwikkelingen spelen ook op een lager niveau, bijvoorbeeld in stadsvernieuwingswijken in grote steden. In dit soort wijken voldoet de bestaande woningvoorraad vaak niet aan de eisen die ouderen daaraan stellen: steile trappen, verouderde indeling en uitrusting. Wat na renovatie en sloop/nieuwbouw aan nieuwe woningen gerealiseerd wordt, voldoet maar matig aan de vraag naar geschikte woningen voor ouderen. In de tijd dat deze wijken zijn ontstaan, bestonden serviceflats en verzorgings- of verpleeghuizen nog niet. Later zijn deze er mondjesmaat, maar volstrekt ontoereikend, aan toegevoegd.

Centraal in Rotterdam ligt de stadsvernieuwingswijk het Oude Noorden. De wijk beschikt over een hoog voorzieningenniveau en goede verbindingen per openbaar vervoer. In het kader van de stadsvernieuwing is er al veel gebeurd: woningen zijn gerenoveerd of na sloop weer nieuw gebouwd en op enkele plaatsen is er na sloop ruimte voor meer groen gemaakt.
Vanaf het begin van de tachtiger jaren knokten ouderen uit het Oude Noorden in Rotterdam voor een eigen verzorgingstehuis. Zij organiseer-

belangrij

desnoods m

KORTE ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN ZELFSTANDIG VERZORGD WONEN

beslissingen nemen we zelf.

een spandoek naar het stadhuis

1981

- Onderzoek wijst uit dat in het Oude Noorden een flink aantal verzorgingsplaatsen nodig is.

zomer 1981

- Bewonersorganisatie Oude Noorden neemt het bouwen van een verzorgingstehuis in haar actieplan op; er wordt een vereniging "50+, hoezo oud?" opgericht.

maart 1982

- Een groep ouderen biedt het gemeentebestuur een programma van eisen aan voor het verzorgingstehuis.

1983

- De Stichting Humanitas is bereid als opdrachtgever op te treden.

september 1983

- De planvorming mag beginnen; EGM uit Dordrecht wordt gekozen als architect.

januari 1985

- Het Rijk draagt het ouderenbeleid over aan de gemeente Rotterdam; de plannen voor het verzorgingshuis gaan de ijskast in.

juni 1985

- De Bewonersorganisatie formuleert een totaalpakket van eisen voor ouderen: zelfstandigheid, zorg-op-maat, realiseren van verschillende vormen van hulp en huisvesting. Het idee van Zelfstandig Verzorgd Wonen is geboren.

juli 1985

- De wethouder ondersteunt Zelfstandig Verzorgd Wonen.
  Spoedig daarna mag de verdere planontwikkeling van start gaan.

1986/1987

- Er wordt een subsidie toegekend voor een tijdelijk voorbereidend coördinator. Deze ontwerpt in samenwerking met de stichting Humanitas en de eerstelijns instellingen het dienstverleningspakket.

april 1987 maart 1988

- De eeste paal gaat de grond in.
- De gemeenteraadscommissie stemt in met de aanvraag voor subsidie voor extra dienstverlening en een projectcoördinator.

juli 1988

- Oplevering Zelfstandig Verzorgd Wonen.

Nederlands Instituut voor Gerontologie
Postbus 1287 - 6501 BG Nijmegen
Telefoon 080 - 22 81 90
B 1493 A

van 24 nov '83

VOLK

rotterdam

emeentelijke reuze

Vij willen in

(Van een onzer verslaggeefsters)

TTERDAM — Een reuzebrief zal bij de an het geplande bejaardenverzorgingste- de Noorderliskwartier komen te hangen. iddag werd deze inmense steunverklaring ervangend" ondertekend door wethouder meulen.

n ouderen, sommi- idicapt, waren per het stadhuis afge- ruk te zetten achter n een wijkgebonden erzorgingstehuis dden bij de Verbra-

Sociale Zaken-wet- im van der Have was afgereisd, hie- n maar tegen wet- meulen een Van der tan. "Een goed huis jk u gaf ons toch al jk," galmde het in shal. Met de onder- van de brief ver- gemeente ook nog nde van wethouder . te zullen knokken roene licht van Ge- Staten. Pas na deze ig zijn de nodige en gegarandeerd.

jaar plannenmake- nu een plan, dat de voor eigen risico naakt. Ook heeft Humanitas zich ach- lannen geschaard. gaat de stichting rorganisatie binnen ie beddenbestand houden.

In een telegram bevestigde Humanitas dit gistermiddag nog eens. Ook bejaarden zijn vanaf september bijna dagelijks in de slag gegaan om het ontwerpplan snel gereed te maken. Als alles naar verwachting verloopt, kan het tehuis in 1984 worden gebouwd.

Met zo'n tehuis kunnen ouderen langer dan anders zelfstandig in de wijk blijven wonen. Een alarmeringssysteem en dagverzorging, evenals een koppeling aan andere voorzieningen voor ouderen in de wijk, zullen hier borg voor staan. De noodzaak hiervan werd nog eens benadrukt door woordvoerster van de bejaarden, mevrouw Dien de Bruin.

Namens alle bejaarden zei ze, dat ouder worden in de eigen wijk nu onmogelijk is. Wie behoefte krijgt aan verzorging moet verhuizen naar een tehuis elders in Rotterdam. "Maar oud worden in eigen wijk is nu juist de hartewens van ouderen, van wie sommigen al 40 jaar in het Oude Noorden of Liskwartier wonen," aldus mevrouw De Bruin.

Bejaarden uit het Oude Noorden/ Liskwartier tonen trots de door wethouder Pim Vermeulen (links op de foto) ondertekende brief aan provinciale zaken.

den zich in een hechte groep, die discussieerde over ouderenhuisvesting en dienstverlening en zij voerden daarvoor actie.
Na eerdere toezeggingen in 1983 ging in 1985 het plan voor een eigen verzorgingstehuis in het Oude Noorden de ijskast in. Dat was voor de ouderen reden om de bakens te verzetten. Op de daarvoor beschikbare lokatie moest dan eerst een voorziening komen die tenminste voor een deel van de ouderen iets zou opleveren; najaar 1985 werd door de politiek het groene licht voor de verdere ontwikkeling van Zelfstandig Verzorgd Wonen gegeven. Voor de wat langere termijn werd een nieuwe lokatie gevonden voor een verzorgings- annex verpleeghuis. Want ook voor verzorgingsbehoeftige ouderen blijft een eigen voorziening noodzakelijk.

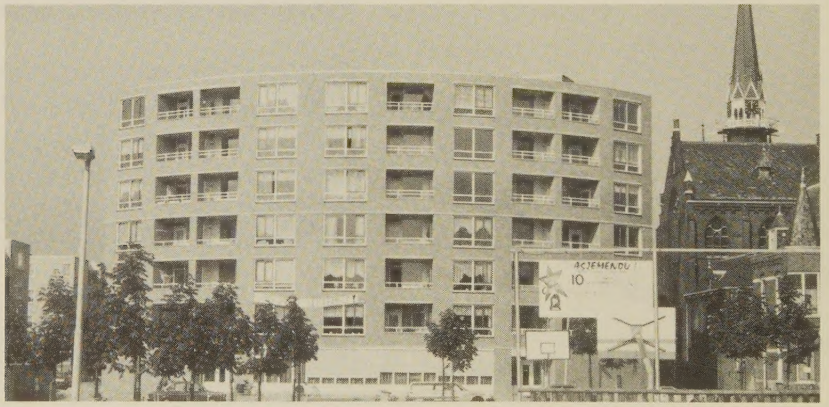

De ouderen werkten met steun van enkele beroepskrachten van de Bewonersorganisatie Oude Noorden en het Dienstencentrum Noord het idee van Zelfstandig Verzorgd Wonen verder uit. Uiteindelijk werd het een project van 79 zelfstandige woningen, in één gebouw bij elkaar gebracht. Zowel de extra ruimtes als de extra dienstverlening zijn erop gericht om ouderen in staat te stellen langer zelfstandig te blijven leven. Wonen in een willekeurige woning in de wijk staat dat niet altijd toe. Wonen in een verzorgingstehuis is niet langer meer zelfstandig.
Via een bijdrage van de gemeente Rotterdam kwam de financiering van het gebouw rond. Daarvan werden de extra ruimtes gemaakt, voor zover deze niet uit het woningbouwbudget werden gefinancierd. Uit dezelfde bron kwam een financiële bijdrage om de dienstverlening soepeler te laten verlopen.
Tegenover deze extra uitgaven staan aanzienlijke besparingen.
Hoewel Zelfstandig Verzorgd Wonen verzorgingstehuizen niet definitief overbodig maakt, zal het aantal plaatsen minder uitgebreid hoeven worden.

PROGRAMMA VAN EISEN VAN DE OUDEREN

VAN HET OUDE NOORDEN, 22 JUNI 1985

als er beneden een recreatieruimte is pak ik de lift en hoor ik er weer bij

Algemeen:

- ouder worden in de eigen wijk.
- hulp en huisvesting
  moeten zelfstandigheid bevorderen.
- burenhulp.
- een gedifferentieerde bewonerssamenstelling.

Gebouw:

- betaalbare woningen.
- voldoen aan de eisen voor bejaardenwoningen.
- ruimtes voor extra voorzieningen, zoals ontmoetingsruimtes op begane grond en verdiepingen, een dienkeuken, wasserette, werkruimtes voor thuishulp, wijkverpleging, projectcoördinator, de extra ruimte moet betaalbaar zijn.
- de extra ruimtes zijn soms voor bewoners, soms voor ouderen uit de wijk.
- mogelijkheid voor groepswonen.

Dienstverlening:

- zorg op maat.
- aanvullende huishoudelijke en/of verpleegkundige hulp.
- de (extra) hulp moet voor de bewoners betaalbaar blijven.

GEBOUW

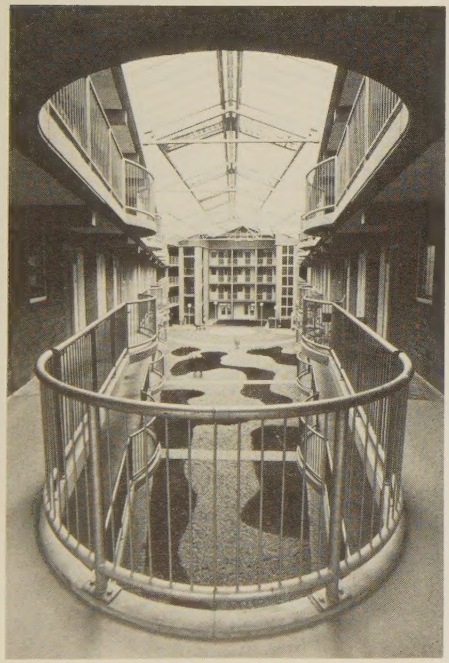

De 79 woningwetwoningen liggen centraal in het Oude Noorden. Het gebouw heeft de vorm van een taartpunt. De ruimte in het hart van deze punt is ingericht als een binnentuin. Deze tuin is met een glazen dak overdekt. In het gebouw liggen enkele woningen op de begane grond; de rest op de overige 6 woonlagen.
Op de begane grond bevinden zich een ontmoetingsruimte, een keuken, een wasserette, enkele kleine ruimtes voor de dienstverleners en een grote ruimte voor het Dienstencentrum voor Ouderen. Ook op de begane grond is ruimte beschikbaar voor verhuur aan een fysiotherapie- en een logopediepraktijk. Op de verdiepingen zijn, behalve de woningen, ook nog enkele kleine ontmoetingsruimtes en logeerkamers.

WONINGTYPE & WOONOPPERVLAK (79 WONINGEN)

woningtype	aantal	gerealiseerd woonoppervlak
A 2 kamers	49	39,08 m2
B 3 kamers	12	46,81 m2
C 2 kamers	18	45,30 m^2

HET GWR ALS OPDRACHTGEVER

Omdat het om woningwetwoningen gaat en de daarvoor bestemde lokatie in het beheergebied van het Gemeentelijk Woningbedrijf Rotterdam (GWR) ligt, is het GWR de logische opdrachtgever voor een dergelijk project.
Het GWR beheert 40.000 objecten in de hele stad Rotterdam en is daarmee de grootste beheerder van het land. Zij heeft al vaker een voortrekkersrol bij de ontwikkeling van experimentele bouw vervuld. De ontwikkeling van experimentele projecten brengt enige risico's met zich mee. Het Woningbedrijf houdt er echter de filosofie op na dat er niet uitsluitend vanuit financieel-technisch oogpunt naar de haalbaarheid van woningbouwprojecten gekeken moet worden. Het sociale aspect telt hierbij ook mee. Als sociale woningbeheerder onderschrijft het GWR de mening van de bewoners dat het onacceptabel is dat ouderen hun woonwijk noodgedwongen dienen te verlaten omdat de benodigde voorzieningen ontbreken. Maar ook voor het GWR gelden zakelijke argumenten. De onevenwichtige bevolkingssamenstelling die door het wegtrekken van ouderen uit de wijk ontstaat, komt de leefbaarheid van de wijk niet ten goede. Dat wreekt zich op termijn in de verhuurbaarheid van de 3000 woningen en bedrijfsruimtes, die het GWR in het Oude

ALGEMENE RUIMTES

6 logeerkamers	84 m²
5 zaaltjes	134 m²
balkon	24 m²
recreatiezaal en keuken Dienstencentrum	280 m²
toilet/garderobe personeel	15 m²
badkamer	10 m²
werkkasten	4 m²
verpleegsterspost/spreekkamer	41 m²
wasserette	14 m²
bergingen	197 m²
ketelhuis	30 m²
verkeersruimte, incl. trappenhuizen	900 m²
fysiotherapie	52 m²
logopaedie	70 m²
kantoor en wachtruimte Dienstencentrum	44 m²
TOTAAL BRUTO OPPERVLAKTE	1799 m²

Noorden beheert. Het GWR streeft naar een gedifferentieerd woningaanbod van een goede kwaliteit voor alle soorten bewoners. Dat vormt de beste garantie voor continuïteit in de verhuurbaarheid.

DE RISICO'S

Vanaf het moment dat het GWR het opdrachtgeverschap aanvaardde, was het de bedoeling dat het totale project, dus de woningen en de bedrijfsruimtes, aan een verzorgende instantie, de Stichting Humanitas, werd doorverhuurd. De Stichting Humanitas was in een eerder stadium de opdrachtgever voor het verzorgingstehuis, dat op dezelfde plaats gebouwd zou worden. Theoretisch bestond echter de kans dat het GWR het project zelf zou moeten exploiteren. Maar in januari 1987 sloot het

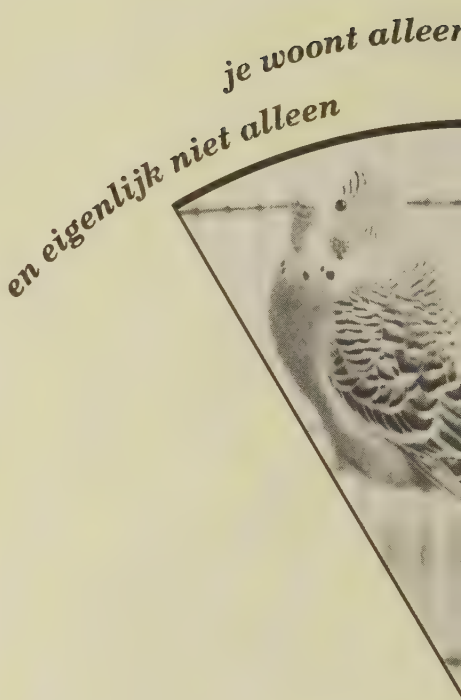

GWR een overeenkomst met de Stichting Humanitas af over de huur van het hele gebouw.
De exploitatie van de bedrijfsruimtes vormt een apart punt. Deze ruimtes moeten bij voorkeur gevuld worden met ondernemers die een beroep uitoefenen dat ook voor de bewoners van nut kan zijn. Het kan dan gaan om bijvoorbeeld para-medische beroepen zoals fysiotherapie, maar ook om een verkooppunt voor de dagelijkse levensbehoeften. De vraag is of er voldoende belangstelling voor zal zijn. Kan een verhuurder zich blijven conformeren aan de bestemming, wanneer de interesse uit de gewenste branche zal achterblijven en leegstand dreigt?
EGM-Architecten uit Dordrecht was het bureau dat alle uitgangspunten van de toekomstige bewoners, het GWR en de Stichting Humanitas vorm ging geven.

ACHTERGROND GEGEVENS BOUW

Opdrachtgever

Gemeentelijk Woningbedrijf Rotterdam

Exploitant

Stichting Humanitas Rotterdam

Architect

EGM-Architecten groep Prins en Van Nes Dordrecht

Aannemer

Van der Waal BV Vlaardingen

Bouwsom woningen

Fl. 6.811.396,00

Bouwsom algemene ruimtes

Fl.1.460.404,00

Bouwsom totaal *

Fl.8.271.800,00

Start bouw

april 1987

Oplevering

juli 1988

* Bouwsom incl. installaties, risicoverzekering en BTW en excl. honorarium e.d.

HUURPRIJZEN EN SERVICEKOSTEN PER 1 AUGUSTUS 1988
PRIJZEN IN GULDENS PER MAAND

Type A en A2	2-kamerwoning	388,00
Type B	3-kamerwoning	446,00
Type C	2-kamerwoning	427,00
Type C2	2-kamerwoning	399,00
Gemiddelde huur		**403,00**

Subsidiabele servicekosten:		
verlichting, liften, hydrofoor		40,00
onderhoud groen		5,00
administratiekosten		11,50
schoonmaak algemene ruimtes		15,00
onderhoud, schilderwerk algemene ruimtes		5,00
Totaal subsidiabele servicekosten	**76,50**	

Niet-subsidiabele servicekosten:		
diversen; glas, brand / inbraak en WA-verzekeringen		7,50
voorschot stookkosten		90,00
water		17,50
Totaal niet-subsidiabele servicekosten	**115,00**	

DE FINANCIERING

De vormgeving van het gebouw wijkt af van een traditioneel woongebouw met een vergelijkbaar aantal woningen. Door een uitgekiend ontwerp is het gelukt een hoeveelheid extra's te realiseren. Door de woningen 5 m² kleiner te maken, waren de direct aan de woning toe te rekenen kosten lager dan gewoonlijk. Daardoor kon het budget dat voor deze vierkante meters staat gereserveerd gebruikt worden voor de realisering van de extra gemeenschappelijke ruimtes op de begane grond en de verdiepingen. De Dienst Volkshuisvesting ging daarmee accoord. Een ander goed voorbeeld is de glazen kap. Ten gevolge van deze overkapping kon de voorgevel, de gevel in het hart van de taartpunt, op een kwalitatief lager niveau en dus goedkoper worden uitgevoerd.
Niet alle extra ruimtes konden uit deze besparingen gefinancierd worden. Een subsidie-aanvraag bij de gemeente Rotterdam leverde succes op. Zij gelooft in deze formule en was daarom bereid een financiële bijdrage te leveren. Deze bijdrage dichtte het gat tussen het beschikbare budget en de aanneemsom.

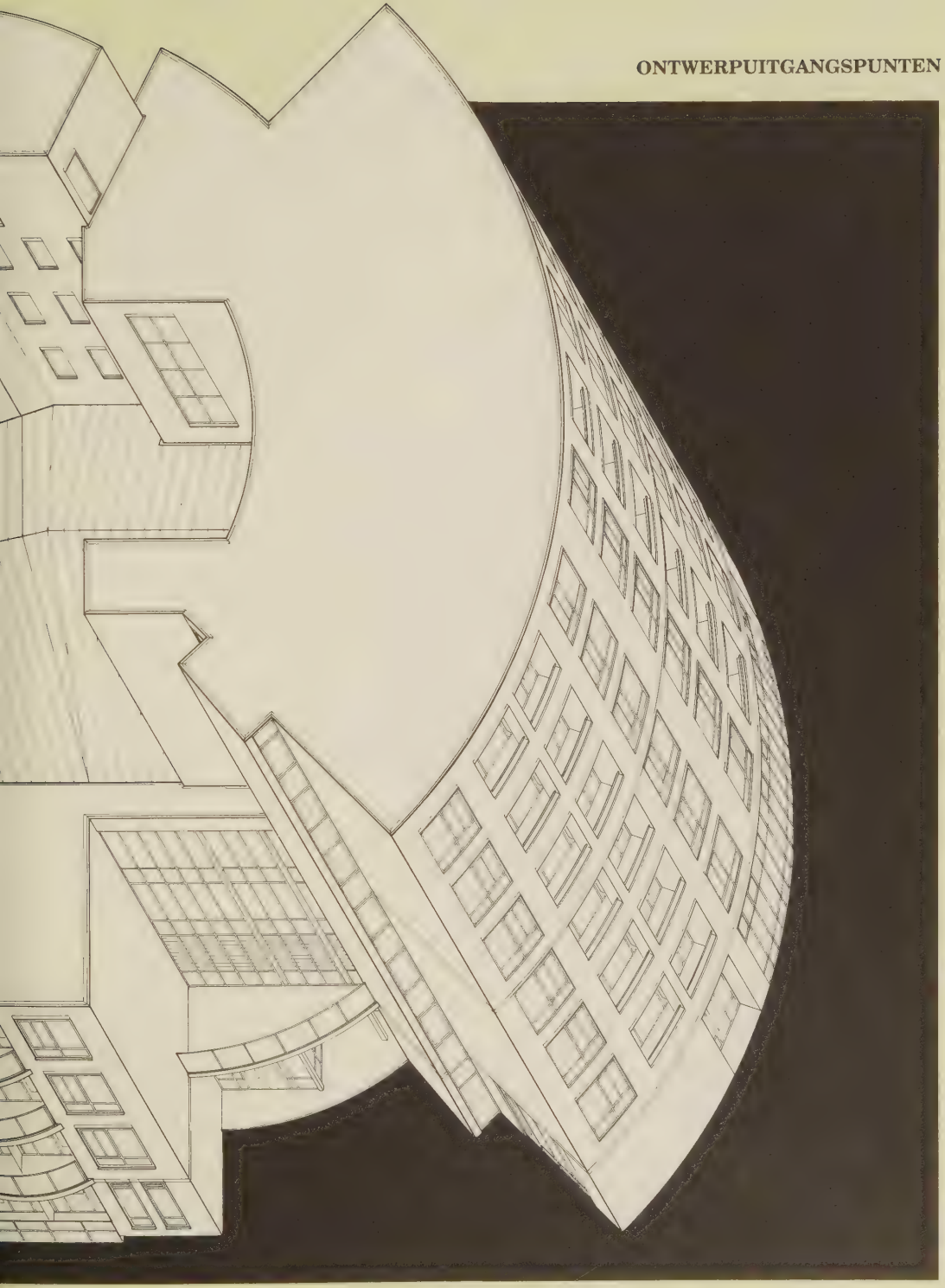

ONTWERPUITGANGSPUNTEN

Stedebouwkundig concept Het gebouw vormt de westelijke afsluiting van een nieuw te realiseren plantsoen. Met de Hildegardiskerk en een voormalig klooster, is Zelfstandig Verzorgd Wonen het derde markante gebouw in een klein gebied. De ronde kop met 7 woonlagen wijst naar het plantsoen en de hoofdrijrichtingen. De overige 4-laagse bebouwing aan de zuidzijde sluit aan op de bestaande omgeving.

Verschijningsvorm Een compact gebouw met de woningen met hun voordeur rondom een overdekt binnengebied; de woonkamers zoveel mogelijk aan de straatzijde. De binnentuin bevordert de onderlinge contacten. Geen stringente scheiding tussen de privé-woningen en de gemeenschappelijke ruimtes.Op de begane grond bevinden zich zoveel mogelijk de ruimtes met een publieksfunctie; op de verdiepingen zijn de woningen en de extra ruimtes voor de bewoners.

Woningdifferentiatie en flexibiliteit De woningplattegronden zijn zodanig dat er gemakkelijk ingespeeld kan worden op een zeer uiteenlopende hulpvraag en een toenemende hulpvraag in de eigen woning kan opvangen.

Ontwerpefficiëntie De woningen zijn zo compact mogelijk. Zo ontstaat binnen het beschikbare woningbouwvolume (oppervlak en budget) de kans om een deel van de ruimtes voor gemeenschappelijk gebruik te realiseren.

DIENSTVERLENING

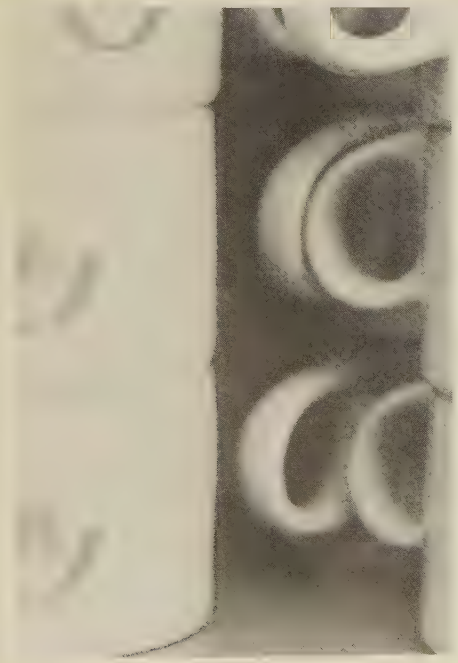

Het is de bedoeling van Zelfstandig Verzorgd Wonen haar bewoners via een meer uitgebreide en anders opgezette vorm van dienstverlening de mogelijkheid te bieden langer zelfstandig te blijven wonen. De dienstverlening sluit zo direct mogelijk aan bij de behoeften van de bewoners (zorg op maat). Daarbij staan samenwerking tussen verschillende hulpverleningsinstellingen en flexibiliteit (zowel 'wat' als 'wanneer') centraal.

De wijkverpleging, thuishulp (bejaardenzorg) en exploitant hebben samen onderzocht hoe ieder het best kan functioneren. Het aantal ouderen in één gebouw bij elkaar maakt het mogelijk met een vaste ploeg mensen te werken. Zij kunnen sneller met elkaar overleggen en kleine handelingen tussendoor inlassen.

In Zelfstandig Verzorgd Wonen is één instelling verantwoordelijk voor de bejaardenzorg. In heel Rotterdam zijn dat zeven verschillende instanties. Voor huishoudelijke hulp en verzorging kunnen de bewoners bij de Thuishulp Rotterdam Oost (Vereniging Humanitas) terecht. Uiteraard onder de voorwaarden van het landelijk indicatiesysteem. De thuishulp werkt overdag, met een vast team van helpsters. Zij zullen echter niet, zoals elders , met vaste blokken werken, maar de hulp flexibel toepassen. Wekelijks bekijken de helpsters samen met de leidster (en eventueel de projectcoördinator, die aan Zelfstandig Verzorgd Wonen verbonden is, in dienst bij de exploitant) wie welke en hoeveel hulp nodig heeft. De helpsters kunnen de planning in onderling overleg per dag bijstellen. Op deze wijze wordt de beschikbare hulp zo efficiënt mogelijk ingezet. Ook de bewoners uit de directe omgeving van Zelfstandig Verzorgd Wonen kunnen daarom gebruik van deze flexibele hulpvorm maken.

Voor verwachte, met name verzorgende taken, buiten de normale kantooruren kunnen de bewoners gebruik maken van een apart team van de Vereniging Humanitas. Dit team werkt in een groter gebied dan de wijk het Oude Noorden.

De wijkverpleging functioneert op dezelfde normale wijze als elders in de wijk. Dat betekent dat er één of twee wijkverpleegsters de verwachte hulpvraag van verpleegtechnische aard op zich nemen. Buiten kantooruren kan een stedelijk team verpleegkundigen tot 's avonds 23.00 uur geplande hulp verlenen. Tenslotte kunnen de bewoners gebruik maken van de stedelijke 7 x 24-uurs acuut oproepbare dienst, een samenwerkingsverband van wijkverpleging en thuishulp.

Dit project biedt mogelijkheden voor de thuishulp en de wijkverpleging om op een andere wijze om te gaan met het overgangsgebied tussen hun werkvelden. Door middel van een samenwerkingsovereenkomst kan men de dienstverlening een nieuw karakter geven: meer flexibel, efficiënt en klantgericht.

Natuurlijk ontkomt men in dit project niet aan de normale problemen als gevolg van wachtlijsten, bezuinigingen en dergelijke. Door middel van een goede samenwerking en een wat andere vormgeving van hun werkwijze, kunnen de eerstelijnsinstellingen al aan een groot deel van de hulpvraag tegemoet komen. Onverwachte en acute situaties en de structurele vragen buiten kantooruren vormen echter een moeilijkheid. De gemeente Rotterdam heeft om dit probleem op te lossen een subsidie ter beschikking gesteld. Deze subsidie biedt de mogelijkheid om behalve een coördinator ook nog extra bejaardenverzorgsters aan te stellen (2,4 formatieplaatsen). Deze vormen een aanvulling op de mogelijkheden van de eerstelijnszorg. Na een periode van drie jaar wordt bekeken of de schatting van de behoefte aan dit aantal bejaardenverzorgsters in de praktijk juist blijkt te zijn. De samenwerking tussen wijkverpleging en thuishulp aan de ene kant en de extra bejaardenverzorgsters in dienst bij de exploitant aan de andere kant, is bij Zelfstandig Verzorgd Wonen heel bijzonder.
Behalve beroepsmatige zorg, zal ook mantelzorg en burenhulp een plek in het dienstverleningspakket gaan innemen. De projectcoördinator heeft onder meer als taak een en ander op elkaar af te stemmen door middel van het maken van schema's van alle hulpsoorten.
Burenhulp werkt pas als de buren met elkaar bekend zijn. Door middel van het opzetten en begeleiden van een activiteiten- en bewonerscommissie kan de coördinator hier een belangrijke bijdrage aan leveren.
Bij dit alles staat de behoefte van de bewoners voorop en moeten oude routines van instellingen zonodig wijken.
Zelfstandig Verzorgd Wonen functioneert als proeftuin voor verdere samenwerking. Als dit blijkt te werken kan deze werkwijze ook bij de gewoon zelfstandig wonende ouderen elders in de wijk gehanteerd worden.

De dienstverlening wordt door verschillende instellingen verzorgd. De Stichting Samenwerkende Rotterdamse Kruisverenigingen (SSRK) neemt de wijkverpleging voor haar rekening. Thuishulp Rotterdam Oost (Vereniging Humanitas) de bejaardenzorg en de extra krachten zijn in dienst bij de exploitant, de Stichting Humanitas. Zij hebben via een samenwerkingsovereenkomst afspraken met elkaar gemaakt. Dat leidt tot een verdeling van taken naar zorgsoort en tijdstip.

Nevenstaand schema geeft een overzicht. Horizontaal staan de werksoorten: huishoudelijke hulp, helpende en verzorgende taken, sociale begeleiding en verpleegkundige hulp. Verticaal staan de verschillende tijdstippen waarop hulp nodig kan zijn.

	huishoudelijke hulp	helpende- en verzorgende taken	verpleegkundige hulp	sociale begeleiding
langdurig	▽	● ▽ □	▽	● ▽ □
tijdelijk	⍉	● ⍉ ⍈	⍈	● ⍉ ⍈
overdag 08.00 - 18.00 uur	▽	● ▽ □	□	● ▽ □
avond 18.00 - 23.00 uur en weekend		● ▼ ■	■	● ▼ ■
nacht 23.00 - 08.00 uur		● ▲ ▽	▲ ▽	● ▲ ▽
verwacht	▽	● ⍉ ⍈	⍈	● ⍉ ⍈
onverwacht	●	● ▲ ▽	▲ ▽	● ▲ ▽

VERKLARING VAN DE TEKENS:

⍉ De thuishulp

▽ De thuishulp tijdens kantooruren

▼ De thuishulp tijdens avonduren met een speciaal avondteam, dat de hele regio als werkgebied heeft

⍈ De wijkverpleging

□ De wijkverpleging tijdens kantooruren

■ De wijkverpleging tijdens avonduren met een speciaal avondteam, dat stedelijk werkt

▲ ▽ De 24-uurs acuut oproepbare dienst, een samenwerkingsverband tussen wijkverpleging en thuishulp

● De bejaardenverzorgsters in dienst van de Stichting Humanitas, speciaal voor dit project aangetrokken

Een aantal zaken binnen Zelfstandig Verzorgd Wonen is uitsluitend voor de eigen bewoners geregeld, zoals het gebruik van de overdekte binnentuin, de wasserette en het alarmeringssysteem. In het gebouw zijn echter ook enkele andere voorzieningen, die voor alle ouderen uit de hele wijk bestemd zijn. Zo zit bijvoorbeeld het Dienstencentrum voor Ouderen op de begane grond. Alle activiteiten en diensten die het centrum daar aanbiedt, zoals dagopvang, recreatie, maaltijdverstrekking, pedicure, kapper enzovoort, staan zowel open voor ouderen uit de wijk als voor bewoners van Zelfstandig Verzorgd Wonen. Verder zijn er nog zes logeerkamers en een badkamer in het gebouw. Ook daarvan kunnen de wijkbewoners gebruik maken.

VOOR WIE IS ZELFSTANDIG VERZORGD WONEN BESTEMD?

Zelfstandig Verzorgd Wonen richt zich op ouderen vanaf 55 jaar, afkomstig uit de wijken het Oude Noorden en het Liskwartier. Bij inschrijving worden de kandidaten geïnformeerd over het feit dat de bewoners bereid moeten zijn tot zowel het bieden als het ontvangen van burenhulp.

Het is de bedoeling dat de samenstelling van de bewonersgroep zo gemêleerd mogelijk blijft, zowel wat betreft leeftijd, hulpbehoefte en geslacht.

Bij de eerste toewijzing is de volgende verdeling over de verschillende categorieën aangehouden:

30% voor mensen met een service-indicatie code 1
20% voor mensen met een service-indicatie code 2
20% voor mensen met een service-indicatie code 3
30% voor mensen met een (stadsvernieuwings)urgentie niet vallend onder 1, 2 of 3.

Hierbij staat indicatie code 1 voor een geringe en code 3 voor een tamelijk grote hulpbehoefte. Van code 1 naar code 3 loopt de hulpbehoefte dus op.

Vanzelfsprekend zal in de loop van de tijd een verschuiving plaatsvinden naar een grotere hulpbehoefte. Dat zal enerzijds een toename van de dienstverlening tot gevolg moeten hebben. Anderzijds zal dat betekenen dat bij verdere verhuur voor iedere vrijgekomen woning gekeken moet worden naar de dan bestaande verhouding tussen de verschillende categorieën.

De toewijzingscommissie bestaat uit vertegenwoordigers van het Dienstencentrum voor Ouderen (als instantie die de rapportage ten behoeve van de indicaties doet), Woonruimtezaken (als urgentiebepalende instantie) en de projectcoördinator van Zelfstandig Verzorgd Wonen.

Ik woon in deze buurt vanaf mijn geboorte

Iedere huisdeur heeft voor mij een verhaal

TAAKOMSCHRIJVING VAN DE PROJECTCOÖRDINATOR

Zelfstandig Verzorgd Wonen beschikt over een eigen projectcoördinator. Deze wordt door middel van een subsidie van de gemeente Rotterdam betaald. De projectcoördinator is in dienst van de exploitant, de Stichting Humanitas, en heeft zijn werkplek in Zelfstandig Verzorgd Wonen.
De coördinator heeft de volgende taken:
▲ begeleidt werknemers in dienst van exploitant Stichting Humanitas, die in dit project werkzaam zijn ▲ organiseert werkoverleg tussen de verschillende werksoorten ▲ is aanspreekbaar voor hulpverleners bij knelpunten in de hulpverlening ▲ is de schakel tussen familie en vrijwilligers, c.q. mantelzorg en de eerstelijn ▲ bewaakt de registratie en verzamelt gegevens ten behoeve van de evaluatie ▲ schrijft periodieke evaluaties ▲ is betrokken bij de plaatsing van bewoners en bij het vaststellen van de hulpbehoefte in geval van een nieuwe aanvraag ▲ is aanspreekbaar voor bewoners bij knelpunten van welke aard dan ook ▲ is 'praatpaal' en 'luisterend oor' voor de bewoners ▲ begeleidt bewoners bij de opbouw van hun sociale netwerk en stimuleert bewoners in zelf-redzaamheid ▲ bewaakt de leefsfeer en begeleidt de bewonerscommissie ▲ coördineert het gebruik van de algemene ruimtes ▲ is namens de Stichting Humanitas verantwoordelijk voor het project ▲ geeft informatie aan derden.

INFORMATIE

Deze brochure is een onderdeel uit het Voorlichtingspakket 'Zelfstandig Verzorgd Wonen in het Oude Noorden; een buitengewoon gebouw voor ouderen'. Andere onderdelen zijn een vouwblad en een videoprogramma.
Deze zijn te bestellen bij: Projectbureau Stadsvernieuwing Het Oude Noorden, Gerard Scholtenstraat 129, 3035 SJ Rotterdam, 010 - 4 66 33 66. De kosten bedragen Fl. 30,00 voor de video, inclusief verzendkosten en 10 vouwbladen. Brochures en vouwbladen zijn tegen verzendkosten te verkrijgen.

Het adres waar U
Zelfstandig Verzorgd Wonen
"Jan van der Ploeg"
kunt vinden is:
Hooglandstraat 67,
3036 PD Rotterdam
Coördinator: H. Hoekstra
010 - 4667028

NUTTIGE ADRESSEN

Nationale Woningraad (NWR)
Markenlaan 1
1355 BA Almere
03240 - 9 19 11

Nederlands Christelijk Instituut voor Volkshuisvesting (NCIV)
Groenekanseweg 70
3732 AG De Bilt
030 - 76 99 11

Stichting Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV)
Weena 730
3014 DA Rotterdam
010 - 4 13 09 35

Landelijk Overleg Belangengroepen Huisvesting (LOBH)
Henri Polaklaan 12 B
1018 CS Amsterdam
020 - 22 35 05

Landelijke Vereniging Groepswonen voor Ouderen (LVGO)
Korte Elisabethstraat 13
3511 JG Utrecht
030 - 31 82 22

Nederlandse Federatie Bejaardenbeleid (NFB)
Eisenhowerlaan 114
2517 KM Den Haag
070 - 54 49 02

Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (ANBO)
Weerdsingel WZ 18 A
3513 BB Utrecht
030 - 31 52 78

Unie van Katholieke Bonden van Ouderen in Nederland (Unie KBO)
Oranje Nassaulaan 1
5211 AR Den Bosch
073 - 12 34 75

Protestants Christelijke Ouderenbond in Nederland (PCOB)
Graaf Ottostraat 74
7461 CW Rijssen
05480 - 1 69 16

Centraal Orgaan Samenwerkende Bonden voor Ouderen (COSBO)
Kr. Nieuwe Gracht 58
3512 HL Utrecht
030 - 31 45 14

Centrale Raad voor de Gezinsverzorging
Stationsweg 3
3972 KA Driebergen-Rijsenburg
03438 - 1 89 44

Nationale Kruisvereniging
J.F. Kennedylaan 99
3981 GB Bunnik
03405 - 9 62 11

COLOFON

Het Projectbureau Stadsvernieuwing Het Oude Noorden nam het initiatief tot het voorlichtingspakket Zelfstandig verzorgd Wonen.

Deze brochure is tot stand gekomen in samenwerking met:

Bewonersorganisatie Oude Noorden

Gemeentelijk Woningbedrijf Rotterdam

Stichting Rotterdams Dienstencentrumwerk

Gemeente Rotterdam, afdeling Sociale Zaken

Stichting Humanitas

tekst

Projectbureau Stadsvernieuwing Het Oude Noorden, Paul van Beek

vormgeving

JA Vormgevers, Tilburg (H. v.d. Markt, H. Lodewijkx, F. Jaspers)

fotografie

JA Vormgevers, Tilburg (H. Lodewijkx)

plattegronden gebouw & woningtypes

EGM Architecten, Dordrecht

zetwerk

Macintosh, Zet & Zet, Helmond

drukwerk

Tripiti, Rotterdam

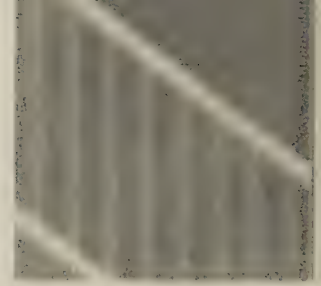

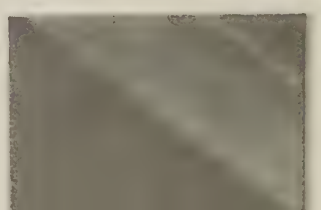

TENSLOTTE

Zelfstandig Verzorgd Wonen speelt in op de actuele ontwikkelingen in het ouderenbeleid. Het voegt een nieuwe vorm van wonen, gecombineerd met dienstverlening, toe aan de bestaande. Zelfstandig Verzorgd Wonen is in het Oude Noorden door de ouderen zelf bedacht en verder ontwikkeld. Daarmee is optimaal op de aanwezige behoefte ingespeeld. De inzet van iedereen is met succes bekroond, want het gebouw staat er. Op dit moment worden in Rotterdam vergelijkbare initiatieven ontwikkeld. Al deze initiatieven gaan uit van de eigen behoeften, zoals die in de betreffende wijk bij de bewoners bestaan. Volgende Zelfstandig Verzorgd Wonen-projecten zullen er daarom anders uitzien, zowel naar verschijningsvorm als naar omvang en organisatie van de dienstverlening. En dat moet ook! Het is heel belangrijk dat er een breed scala aan varianten op de traditionele serviceflat, verzorgingstehuis en verpleeghuis ontwikkeld worden. Elke nieuwe vorm voorziet in de vraag van een bepaalde groep ouderen. Deze initiatieven zullen moeten voorzien in de behoefte van ouderen om langer zelfstandig in hun eigen vertrouwde omgeving te kunnen wonen. De overheid zal middelen ter beschikking moeten stellen om deze nieuwe woon- en zorgvormen te kunnen realiseren.

De gemeente Rotterdam heeft met de steun aan de ontwikkeling van Zelfstandig Verzorgd Wonen een goed voorbeeld gegeven. Deze brochure heeft een indruk willen geven van de gedachten achter en de uitwerking van Zelfstandig Verzorgd Wonen. Niet alle details konden genoemd worden. Sommige zijn ook te specifiek. Hopelijk zitten er genoeg prikkels in om zelf aan de slag te gaan.

Er is in het land een groot aantal organisaties met wonen en dienstverlening voor ouderen bezig. Achter in deze brochure zit een lijst met adressen.

Maak daar gebruik van en veel succes!

woningtype C

1	woonkamer
2	slaapkamer
3	badkamer
4	keuken
5	hal
6	hobby / bergin
7	berging
8	gang
9	balkon
10	galerij

10
5
6
4
8
7
3
1
2
9
Fläkt

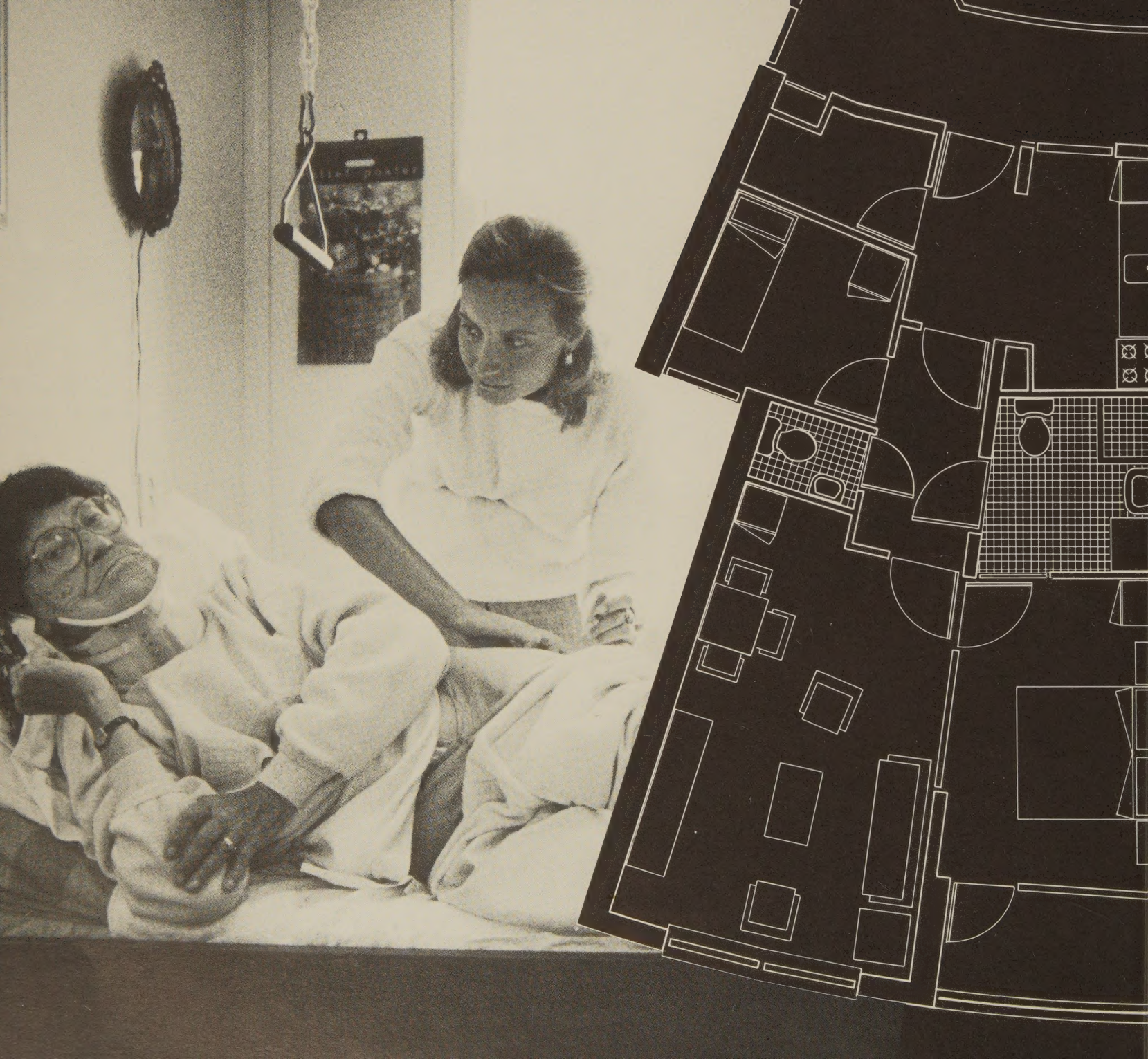

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG
Beek, Paul van
Zelfstandig Verzorgd Wonen in het Oude Noorden: een buitengewoon gebouw voor ouderen (tekst Paul van Beek; fotogr. H. Lodewijkx). - Tilburg: Bureau JA Vormgevers. - Ill., foto's
ISBN 90-72825-01-2
SISO 314.7 UDC 351.778.5-053.9 (492•3000-212)
Trefw.: huisvesting; ouderen; Oude Noorden (Rotterdam).

Deze brochure is mogelijk gemaakt door bijdragen van:

ANBO-Rotterdam

Dienstencentrum-Noord

EGM-Architecten Dordrecht

G.Ph. Verhagen Stichting

Gemeente Rotterdam

Gemeentelijk Woningbedrijf Rotterdam

Koningin Juliana Fonds

Rocade Adviesbureau Volkshuisvesting BV Rotterdam

Stichting Bevordering van Volkskracht

Stichting Heilige Geesthuis

Stichting Rotterdams Dienstencentrumwerk

Stichting Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting

Stichting Vrienden van Humanitas en de Vereniging Humanitas